

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Інститут електроенергетики
Електротехнічний факультет

Кафедра перекладу

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню бакалавра

студента Антигіної Марини Ігорівни
(ПІБ)
академічної групи ФЛ-15-2
(шифр)
напряму 6.020303 «Філологія»
спеціалізації _____
за освітньо-професійною програмою бакалавр
на тему «Особливості передавання реалій в українських перекладах казок О.Уайльда»

(назва за наказом ректора)

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи	Нестерова О.Ю			
розділів:				
Рецензент	Черкащенко О.М.			
Нормоконтролер	Орел М.В.			

Дніпро
2019

ЗАТВЕРДЖЕНО:завідувач кафедри
перекладу

_____ Введенська Т.Ю.

«_____» _____ 2019 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеню бакалаврастуденту Антигіній М.І. академічної групи ФЛ-15-2
(прізвище та ініціали) (шифр)напряму 6.020303 «Філологія»

спеціалізації _____

за освітньо-професійною програмою бакалаврна тему «Особливості передавання реалій в українських перекладах казок О.Уайльда»

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 17.04.2019 № 626-л

Розділ	Зміст	Термін виконання
Розділ 1	<i>На основі матеріалів виробничих практик, інших наукових джерел розробити гіпотезу дослідження, визначити його мету та завдання, проаналізувати існуючі підходи до вивчення проблеми передавання реалій в українських перекладах казок О.Уайльда</i>	25.12.18
Розділ 2	<i>Виконати відповідно до розробленого інструментарію аналіз особливостей передавання реалій в українських перекладах казок О.Уайльда</i>	01.05.19

Завдання видано _____
(підпис керівника)О.Ю. Нестерова
(прізвище, ініціали)

Дата видачі 15 жовтня 2018

Дата подання до екзаменаційної комісії 10 червня 2019

Прийнято до виконання _____
(підпис студента)М.І. Антигіна
(прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕДАВАННЯ РЕАЛІЙ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ КАЗОК О.УАЙЛЬДА	6
1.1 Визначення реалії та їх класифікація	6
1.2 Особливості перекладу реалій.....	15
Висновки до 1 розділу.....	23
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАВАННЯ РЕАЛІЙ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ КАЗОК О.УАЙЛЬДА	25
2.1 Специфіка реалій в казках О.Уайльда	25
2.2 Особливості перекладу реалій в казках О.Уайльда	36
Висновки до 2 розділу.....	44
ВИСНОВКИ	46
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	49

ВСТУП

Актуальність даної теми полягає в тому, що перекладач постійно стикається з проблемою перекладу реалій, які відносяться до елементів мови, що позначають поняття, незрозумілі для інших культур і завжди становлять в процесі перекладу неабияку складність, що і забезпечує інтерес до даної проблеми.

У кожній мові існують спеціальні слова, які належать до національної лексики, не маючи повних аналогів в інших мовах. Реалії найбільш наочно відображають зв'язок між мовою і культурою: при виникненні нових реалій в житті суспільства природно з'являються відповідні слова в мові. Однією з відмінних рис реалії можна назвати характер її предметного змісту. Крім того, дані лексичні одиниці швидко реагують на всі зміни в розвитку суспільства; серед них завжди можна виділити реалії - неологізми, історизми, архаїзми. Кожен з типів реалій вимагає індивідуального підходу при перекладі.

Тому темою нашої дипломної роботи було визначено «Особливості передавання реалій в українських перекладах казок О.Уайльда».

Об'єктом даного дослідження виступають реалії.

Предметом роботи є специфіка передавання англomовних реалій українською мовою.

Мета роботи - описати особливості передавання англomовних реалій при перекладі творів О.Уайльда українською мовою.

Для досягнення поставленої мети сформовані **наступні завдання**:

1. ознайомитися з теоретичною базою проблеми передавання англomовних реалій засобами української мови;
2. описати основні типи реалій у творах О.Уайльда;
3. визначити найбільш продуктивні способи передавання реалій в українських перекладах О.Уайльда.

Методи дослідження: описовий – для опису структурних та семантичних особливостей досліджуваних одиниць, особливостей їхнього відтворення; зіставний – для виявлення відмінностей в інтерпретації реалій англійською та українською мовами.

Практична цінність роботи визначається можливістю використання її результатів і положень у курсах зі стилістики англійської мови, лексикології та практики перекладу. Результати дослідження можуть бути основою для поглибленого вивчення та порівняння функціональних особливостей реалій, створення підручників та методичних посібників.

Наукова новизна даної роботи полягає в дослідженні англійських реалій в казках О. Уайльда і особливостей їх перекладу українською мовою для відтворення національного колориту творів.

Матеріалом дослідження послуговували реалії в казках О.Уайльда та їх перекладах на українську мову.

Апробація роботи. Основні матеріали дипломної роботи викладені у публікації «Особливості передавання реалій українською мовою» у матеріалах X Всеукраїнської науково-технічної конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених "Наукова весна".

Структура роботи складається з таких частин: титульного листа, змісту, вступу, першого розділу і висновків до нього, другого розділу і висновків до нього, загальних висновків та переліку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕДАЧІ РЕАЛІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ В КАЗКАХ О.УАЙЛЬДА

1.1 Визначення реалії та їх класифікація

У будь-якому художньому творі для надання образності, а також передачі історичного колориту, національних і географічних особливостей неодмінно використовується ряд специфічних лексичних одиниць, які найчастіше співвідносяться з безеквівалентною лексикою. Реалія належить до таких одиниць мови, які не піддаються абсолютно чіткій класифікації. Згідно словниковим визначенням, реалії - це «предмети матеріальної культури» [33]. У лінгвістиці і перекладознавстві реаліями називають слова і вирази, що позначають ці предмети, а також стійкі вирази, що містять в собі такі слова. У різні проміжки часу вітчизняні та зарубіжні вчені, які займалися дослідженнями реалій, пропонували різноманітні визначення даного поняття.

Саме слово «реалія» має латинське походження (*realis* - від лат. «істинний, дійсний, речовий»). Вперше термін реалія в сучасному його розумінні вжив Л.Н. Соболев в 1952 р., який запропонував наступне визначення: «Реалії - це слова з національного побуту, яких немає в інших мовах, тому що немає цих предметів і явищ в інших країнах» [22,63]. Про реалії також пишуть Г.В. Чернов, який в основному використовує поняття "безеквівалентна лексика", і А.Є. Супрун, який розглядав реалії як «екзотичну» лексику. Е.М. Коломейцева і М.Н. Макєєва, ґрунтуючись на роботах Л.С. Бархударова, також користуються поняттям "безеквівалентна лексика" трактуючи його як «лексичні одиниці однієї з мов, які не мають ні повних, ні часткових відповідностей серед лексичних одиниць іншої мови» [1,29]. Е.М. Верещагін і В.Г. Костомаров вказують на те, що слова, зміст яких неможливо зіставити з будь-якими іншомовними лексичними

одинацями, слід вважати безеквівалентними. Зазначимо, що вони досліджували реалії ще й з точки зору лінгвокраїнознавства. Вчені стверджують, що «реалії – це моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщує традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача» [17,51]. Цим перекладознавчим терміном слід позначити не лише слова й словосполучення на рівні мовлення, а й фразеологізми, що за семантикою є історичні, побутові чи етнографічні реалії.

Термін «етнореалії» виникає у дослідниці німецьких реалій О. Шумагер. Відомий поет-перекладач Пеньковський згадує про те, що, наприклад, у віршах Гейне зустрічається велика кількість назв, географічних назв та інших реалій, тобто того, що нічим іншим замінити не можна і що має бути збережене в перекладі. Таким чином, Пеньковський прирівнює реалії до безеквівалентної лексики. Г.Д. Томахін в роботі "Реалії - американізми" дає таке визначення цьому поняттю: "Реалії - це назви властивих лише певним націям і народам предметів матеріальної культури, фактів історії, державних інститутів, імена національних і фольклорних героїв, міфічних істот і т.п" [26, 44].

В українському перекладознавстві поняття «реалія» вперше з'явилося у праці О.Кундзіча «Перекладацька думка і перекладацький недомисел» (1954), автор підкреслює при цьому неперекладність реалій: «Я схильний вважати народні пісні аналогічними реаліями даного народу, що, як правило, не перекладаються. Слова можуть бути реаліями в одній мові, але не бути такими в іншій» [13,101]. Наприклад, у Великобританії, як і у нас, є проїзні квитки, а у США – їх немає. Отже, стосовно американського варіанту англійської мови наш «проїзний квиток» - реалія, а стосовно британського варіанту – ні. Ще одним показовим прикладом є лексема «хліб». Лексема «хліб» не є реалією у бінарному зіставленні українсько-російському, українсько-англійському, але ця ж лексема – реалія у зіставленні українсько-

ескімоському. Ще донедавна хліб був для них екзотикою, чимось рідкісним. Відома історія з перекладом по-ескімоськи молитви «Отче наш», коли слова «хліб наш насущний» виявилися носіям цієї мови такими ж дивними, недоречними, як би нам видалися слова «лососина наша щоденна» [29,83].

Існує кілька класифікацій реалій за різними ознаками. Реалії як одиниці перекладу поділяються на:

- скорочення (ДК, РАЦС, колгосп);
- слова (борщ, сарафан);
- словосполучення (будинок побуту, будинок культури);
- речення (Не все котові масниця).

Відмінними рисами реалії є характер її змісту (зв'язок означуваного предмета з певною країною, народністю, соціальною спільнотою) і приналежність її до певного періоду часу. На основі цих ознак дослідниками були запропоновані предметна, тимчасова і місцева класифікація реалій.

Для позначення слів-реалій в перекладознавстві дослідниками були введені такі поняття, як:

- "безеквівалентна лексика" - слова, що не мають еквівалентів за межами мови, до якої вони належать (Г.В. Чернов, А.В. Федоров) [28, 62] ;

- "екзотична лексика" - лексичні одиниці, що позначають географічні та історичні реалії (А. Супрун) [25, 43];

- "прогалини" (лакуни) - ситуації, звичайні для культури одного народу, але не спостерігаються в іншій культурі (І.І.Ревзін, В.Ю.Розенцвейг) [18, 37];

- "варваризми" - слова, за допомогою яких стає можливим опис чужоземних звичаїв, особливостей життя і побуту, створення місцевого колориту (А. А. Реформатський) [19, 52];

- "етнокультурна лексика", "етнолексеми" - лексичний одиниці, які характеризують систему знань про специфічну культуру певного народу як історико-етнічної спільності людей (Л.А.Шейман) [30];

- "алієнізми" - слова з маловідомих мов, що підкреслюють стилістичну функцію екзотизму (В.П. Берков)[2, 58].

Найбільш поширеної класифікацією реалій є класифікація С.Влахова та С.Флорина [6, 85]. Вони поділяли реалії за:

- предметною ознакою;
- місцевою ознакою (в залежності від національної та мовної залежності).

I. Відповідно до класифікації реалій **за предметною ознакою** виділяють:

1. Географічні реалії:

— найменування об'єктів фізичної географії, в тому ж числі і метеорології: степ, прерія, сопка, солончак, торнадо;

— найменування географічних об'єктів, пов'язаних з діяльністю людини: польдер, крига, язовір, ґрид, арик;

— найменування ендеміків: ківі, снігова людина, піщундська сосна.

2. Етнографічні реалії:

— побут (матеріальна культура);

— їжа, напої, побутові заклади та інше: щі, чебуреки, кумис, ель, сидр, таверна, пиріжкова, бістро, сауна, драгстор;

— одяг (включно: взуття, головні убори та ін.) і прикраси: кімоно, архалук, каньги, дхоті, парео, сарі, рукавички, лапті, сомбреро, кокошник, фібула, верик;

— житло, меблі, посуд та ін. обладнання: ізба, юрта, дівчача, горниця, обрік, амфора, кубишка;

— транспорт (засоби та «водії»): рикша, кеб, ландо, пірога; ямщик, кебмен, гондольєро;

3. Праця:

— професії: передовик, бригадир, фермер, ґрум, консьєржка;

— знаряддя праці: кетмень, мачете, бумеранг, ласо, чубарка;

— організація праці (виключно з формами господарювання): колгосп, ранчо, гільдія, лабаз, мандра.

4. Духовна культура і мистецтво:

— музика і танці: козачок, гопак, ламбада, блюз, тарантела, жок;

— музичні інструменти та ін.: балалайка, сигу дек, тамтам, кастаньети;

— фольклор: сага, билина, частушки;

— театр: кабукі, комедія дель арте, містерія, арлекін, каспер, петрушка;

— інші мистецтва та предмети мистецтв: ікебана, чинте, пелікани;

— звичаї та ритуали: коляда, вендета, конфірмація, тамада, ряжені, масниця, рамазан;

— свята та ігри: День перемоги, Паска, День подяки, лапта, крикет, пітчер;

— культу (прихильники та послідовники) і культові будівлі та предмети: лама, абат, мормони, квакери, дервіші; мечеть, пагода, розп'яття, мани;

— календар: вайшак, вересень, бабине літо.

5. Етнічні об'єкти:

— етнімі: гуцул, кафр, тотонакі, баски, казах;

— прізвиська (звично жартівливі або образливі): хохол, кокні, фріц, грінго, кацап;

— найменування осіб за місцем проживання: габровець, канака, шоп, обердинець.

6. Міри і гроші:

— одиниці мір: ярд, аршин, пуд, десятина, акр, четверть, бушель;

— грошові одиниці: гривня, рубль, ліра, франк, песо, пенс, фунт стерлінг, долар;

— простомовні найменування мір і грошей: осьмуха, сотка, четвєртинка, двушка, п'ятак, бакс;

7. Суспільно-політичні реалії:

- адміністративно-територіальні одиниці: губернія, область, департамент, графство, воєводство;
- населені пункти: аул, станиця, хутор, стійбище;
- деталі населеного пункту: аррондісман, медіна, променад, ларго, ряд;
- органи влади: народні збори, сейм, рада, муніципалітет, верхня палата;
- носії влади: канцлер, лорд-мер, гетьман, хан, цар;
- політична діяльність та діячі: більшовики, ку-клукс-клан, віги, торі, есдеки;
- патріотичні та суспільні рухи (і їх діячі): партизани, карбонарії, західники, слав'янофіли;
- соціальні явища та рухи (і їх представники): бізнес, лобі, стіляги, НЕП, хіпі;
- звання, титули, звернення: бакалавр, князь, принц, містер, сер, мадам;
- заклади: облвно, загс, золотий стіл, торгпредство;
- навчальні заклади і культурні установи: десятилітка, коледж, ліцей, кампус, аула;
- члени стани та касти (і їх члени): дворянство, юнкерство, джентрі, дворянин, самурай;
- станові знаки і символи: червоний прапор, півмісяць, свастика, юніон джек.

8. Військові реалії:

- підрозділи: легіон, фаланга, орда, табір, сотня;
- зброя: арбалет, мушкет, ятаган, таран, фінка.

II. За місцевої ознакою виділяють такі групи реалій:

A. У площині однієї мови.

1. Свої реалії - це здебільшого споконвічні слова даної мови. Такі в англ. хіт (heath -пустошь, болотиста місцевість, поросла вереском), ель, або правильніше ейл (ale - світле англійське пиво); в нім. мові хойріге (Heurige - молоде вино і пов'язані з ним свята у Відні) і т. д.

2. Чужі реалії - це або запозичення, що увійшли в словниковий склад мови, або кальки, або транскрибовані реалії іншої мови. Прикладами чужих реалій можуть бути рум. бринза чи англ. бізнес в українській мові, і т.д.

Б. У площині пари мов.

1. Зовнішні реалії однаково чужі обом мовам; наприклад, фіорд - зовнішня реалія для української, болгарської або будь-якої іншої, за винятком норвезької мови.

2. Внутрішні реалії - слова, що належать одній з пари мов і, отже, чужі для іншої; якщо фіорд - зовнішня реалія для української мови, то для пари українсько-норвезької вона буде внутрішньою.

Власне поділ за місцевої ознакою вимагає більш детального розгляду. Наведемо його в деякому логічному порядку, без урахування того, чи розглядаються реалії в площині однієї або пари мов.

Національні реалії: укр. бандура, галушки, рус. комсомолец, ударник, болг. сукман, кавал, англ. пай, кеб.

Регіональні реалії: більшовик, райрада, ударник, огляд художньої самодіяльності, агітпункт в країнах колишнього СРСР.

Інтернаціональні реалії, як показує термін, 1) фігурують в лексиці багатьох мов і увійшли до відповідних словників, 2) зазвичай зберігають разом з тим своє національне забарвлення. Візьмемо таке слово, як ковбой. Незважаючи на те що всілякі пастухи є, ймовірно, в будь-якій країні земної кулі, а ковбой - лише на півдні, південному заході США, слово це відомо повсюдно.

Локальні реалії. До таких реалій, поряд з укр. кобзар, болг. плазуна-лар і ін., можна віднести і місцеву назву лаутар - співак-музикант в Молдові.

Також існує розподіл на основі критерію часу, коли всі реалії можна умовно розділити на сучасні та історичні.

Серед лексичних пластів мови Г.Д. Томахін виділяє національно забарвлену лексику, яка пов'язана з реаліями певних країн (американізми, бритицизми, канадизми, австралізми тощо) [26,113].

Американізми віддзеркалюють особливості суспільно-політичної структури американського суспільства, його економіки та культури, побуту, норми та звичаї американців, умови їх життя, позначають предмети і явища, специфічні для культури США, складають основну відмінність американського варіанта англійської мови від британського, австралійського та інших.

Г. Д. Томахін вважає, що американізми включають в себе дві різні групи лексичних одиниць [26,121]:

а) слова та стійкі словосполучення, які є локально маркованими аналогами інших лексичних одиниць, що виражають ті ж поняття:

амер. tuxedo – англ. dinner jacket;

амер. mail box – англ. letter box;

б) лексичні одиниці, що позначають предмети та явища, специфічні для американського варіанта англійської мови. Сюди можна віднести такі слова, як prairie, skunk, mulatto, tomahawk, moccasin, wigwam, ranch, tornado, Coca-Cola, coyote, котрі не тільки широко використовуються в інших варіантах англійської мови для позначення відповідних американських реалій, але і входять до інтернаціональної лексики.

Очевидно, що лінгвокраїнознавство більш зацікавлене в лексичних одиницях, що означають специфічні реалії життя американського народу. «Національний колорит цих слів, їх нерозривний зв'язок з природно-кліматичними особливостями та культурою США постійно відчувається як носіями мови, так і іноземцями» [26,134].

Слід зазначити, що найважливіші відмінності різних варіантів однієї мови містяться не в самій мові, а беруть свій початок в історичній та етнокультурній різниці між носіями тих чи інших її варіантів – різних народів.

Всі реалії виконують, перш за все, функцію маркерів чужої культури, тому що для українськомовних читачів цей твір є фрагментами чужої мовної картини світу, а реалії, вжиті в ньому, виступають носіями чужої дійсності. Ними є всі географічні назви, політичні організації, державна символіка, національні традиції і звичаї, а також народні пісні і танці.

Важливими функціями реалій є також функція відтворення національно-історичного колориту, символічна функція і функція естетизації побутової деталі, які використовуються в даному творі з метою занурення читача в національну атмосферу описуваних у книзі подій. Саме тому дуже важливим і в той же час складним є питання точної передачі використовуваних реалій на мову читача для більш правильного розуміння і тлумачення їм чужої культури.

Отже, підсумовуючи вищесказане, у кожній мові існують спеціальні слова, які належать до національної лексики, не маючи повних аналогів в інших мовах. Такі слова називають реаліями. Реалії найбільш наочно відображають зв'язок між мовою і культурою: при виникненні нових реалій в житті суспільства природно з'являються відповідні слова в мові. Однією з відмінних рис реалії можна назвати характер її предметного змісту. Крім того, дані лексичні одиниці швидко реагують на всі зміни в розвитку суспільства; серед них завжди можна виділити реалії - неологізми, історизм, архаїзми. Кожен з типів реалій вимагає індивідуального підходу при перекладі.

Явище «реалія» викликало в минулому і продовжує викликати увагу й інтерес лінгвістів та перекладачів. Внаслідок цього виникли різні класифікації реалій, бо у кожного вченого є своя думка щодо визначення

поняття «реалії». Досліджуючи праці різних вчених, можна виявити такі основні класифікації: за предметною та місцевою ознакою, і за критерієм часу.

1.2 Особливості перекладу реалій

З проблемою перекладу реалій перекладач зустрічається дуже часто. Так як реалії позначають поняття, які відсутні в інших культурах, вони завжди становлять особливу складність в процесі перекладу. З іншого боку, ці складнощі забезпечують інтерес до даної проблеми. Слід відмітити, що багато вітчизняних та зарубіжних дослідників розглядали та розглядають проблему подібних мовних одиниць та засобів їх перекладу. Наприклад, це питання відобразилося в роботах англійського перекладознавця Мартіна Голмена. Для позначення реалій англійськомовні дослідники вживають найчастіше терміни “cultural words” та “cultural terms” [24, 78].

У процесі перекладу реалій виникають два основних складних моменти: відсутність у мові перекладу еквівалента через відсутність у носіїв цієї мови об'єкта, який позначає реалія (референта) та необхідність передати не тільки предметне значення реалії (семантику), а й колорит (конотацію) - національне та історичне забарвлення. Саме властиві українській мові символічні функції роблять реалії прихованими, або, точніше, «асоціативними реаліями» [11, 37], які не мають прямих аналогів у інших європейських мовах. Проте існує можливість передавання цих реалій за допомогою різних типів синонімічних, гіперонімічних або ситуативних відповідників. Наприклад, відносним відповідником української асоціативної реалії *калина* може виступати англійська лексема *cranberry* (журавлина), яка вживається в літературі з конотативною семантикою дівочої цнотливості й червоної барви. Протягом десятиліть були запропоновані різноманітні засоби перекладу слів-реалій різними дослідниками. Наприклад, вчений Фернандес виділяє такі способи перекладу: тлумачення, переписування,

транскрипція, заміна, відновлення, опущення, додавання, перестановка, фонологічна заміна. В той же час Л. С. Бархударов виділяє такі способи перекладу як транслітерація, транскрипція, калькування, описовий переклад, приблизний і трансформаційний переклади [1, 92].

Все ж таки переважна більшість лінгвістів виділяє два основних способи перекладу реалій, відокремлюючи транскрипцію від власне перекладу (заміни) слова і підрозділяючи переклад на створення неологізму, приблизний переклад, контекстуальний переклад. Як види неологізмів С. Влахов і С. Флорин виділяють кальку, напівкальку і освоєння; в якості видів приблизного перекладу називаються родо-видова відповідність, функціональний аналог і опис, пояснення, тлумачення [6, 71].

Найчастіше реалії перекладають способом приблизного перекладу, хоча досить часто зустрічається переклад реалій за допомогою транскодування (транскрипція або транслітерація). Транскодування - це такий спосіб перекладу, коли звукова та/або графічна форма слова вихідної мови передається засобами абетки мови перекладу [6, 74]. Дуже часто транскодування застосовується при перекладі інтернаціональних реалій. Головною позитивною якістю транскодування є його максимальна стислість. Завдяки транскрипції та транслітерації створюється певний експресивний потенціал: у контексті слів рідної мови транскрибоване слово виділяється як чуже, надає предмету, який воно позначає, оригінальності. На нашу думку, цей прийом потрібно використовувати дуже обережно, так як перенасиченість тексту транскодованими реаліями не зближує читача з оригіналом, а навпаки віддаляє.

За С. Флориним і С. Влаховим у практиці перекладу зустрічаються такі засоби передачі реалій [6, 96]:

- I. Транскрипція (транслітерація);
- II. Переклад;
 1. неологізми;

- а) калька;
 - б) напівкалька;
 - в) освоєння;
 - г) семантичний неологізм;
2. Приблизний переклад;
- а) відповідність за родом і видом;
 - б) функціональний аналог;
 - в) опис, пояснення, тлумачення;
3. Контекстуальний переклад.

Розглянемо ці засоби перекладу більш докладно. Транскрипція реалії передбачає механічне перенесення реалії із іноземної мови в мову перекладу графічними засобами останньої із максимальним наближенням до оригінальної форми. Коли йдеться про нефонетичні (щодо правопису) мови, зокрема, таку, як англійська, то транскрипція доречніша ніж транслітерація, що не відтворює справжнього звучання слів вихідної мови, а часто навіть спотворює його.

Бажання, а часто і необхідність застосування транскрипції при передачі реалій зумовлена тим, що, таким чином, перекладач бажає перебороти дві вказані вище труднощі, але, якщо вибір між транскрипцією зроблений невдало, це може дуже ускладнити розуміння перекладу читачем. Транслітерація реалії передбачає передачу літер, які складають англійське слово, літерами перекладацької мови (тобто українськими).

Транскрипція та транслітерація є переважними засобами для перекладу ономастичних реалій: імен, прізвищ, прізвиськ, імен літературних героїв, назв творів, імен відомих людей, письменників, видатних осіб, топонімів, назв компаній, музеїв, ресторанів, магазинів, аеропортів та ін.

Комбінована реномінація – найчастіше транскрипція з описовою перифразою – досить ефективний, хоча й багатослівний, спосіб максимальної передачі семантики реалій, зв'язаний з лінійним розширенням тексту [43,86].

Комбінований спосіб розтлумачення семантики реалій поширений у наукових і науково-популярних текстах. Так ще в 1874 р. у провідному англійському журналі “Антенеум” було вміщено кваліфіковану рецензію на збірку чумацьких пісень І. Рудченка. Рецензент, спираючись на етнографічний нарис І. Рудченка “Чумаки в народних піснях”, описує чумацтво як реалію українського побуту та характеризує чумацькі пісні. Поруч з транскрибованим словом “chumaks”, він подає дескриптиви: “wandering carriers”, “those Little-Russians whose oxdrawn carts fetch salt from the Crimea and fish from the Black Sea and the Sea of Azov”[14, 109].

Такий прийом часто застосовується і в художній творчості. Наприклад її широко використовує Ф.Ласвей: “А про вечорниці так і не згадуй!”- “And also, don't mention to her the Vechernitzi, the evening gathering and revel of youths and maidens”[5, 62].

Переклад реалій (або заміна, субституція) як засіб передачі її на перекладацьку мову вживають у тих випадках, коли транскрипція (транслітерація) за тих чи інших умов неможлива або небажана.

Запровадження неологізму – найбільш придатний після транскрипції шлях. Збереження змісту й колориту реалії, яка перекладається шляхом створення нового слова (або словосполучення), інколи вдається добитися такого ж ефекту. Такими новими словами, в першу чергу, можуть бути кальки та півкальки.

А) Кальки – це запозичення шляхом буквального перекладу (дуже часто по частинам) слова або звороту з наступним складанням перекладених частин без будь-яких змін.

Дуже поширені кальки усталених словосполучень:

People of good will – люди доброї волі; the United Nations Organisation – Організація Об'єднаних Націй.

Б) Напівкальки – це свого роду часткові запозичення, також нові слова або словосполучення, «але складені частково зі свого власного матеріалу, а частково з матеріалу іншомовного слова» [6,99].

При калькуванні існує небезпека появи в перекладі буквалізму, який зовсім непотрібен. І перекладач повинен ретельно обміркувати і використовувати цей засіб перекладу лише тоді, коли в українській мові дійсно відсутнє відповідне слово або словосполучення.

В) Освоєння – це адаптація іншомовної реалії; тобто надання їй на основі іншомовного матеріалу вигляду рідного слова.

Г) Семантичний неологізм – це нове слово або словосполучення, «вигадане» перекладачем і яке дозволяє передати смисловий зміст (склад) реалії. Від кальки його відрізняє відсутність етимологічного зв'язку з оригінальним словом.

Але С. Влахов і С. Флорин зазначають, що «спосіб перекладу реалій неологізмами найменш використовується: причина досить очевидна – творцем мови є народ і дуже рідко – окремий автор» [6, 104].

2. Приблизний переклад застосовується частіше, ніж будь-який інший спосіб. Застосовуючи цей спосіб вдається, хоча і не досить точно, передати предметний зміст реалії, але при цьому дуже часто втрачається колорит, тому що відбувається заміна очікуваного конотативного еквіваленту на нейтральний за стилем, тобто на слово або словосполучення з нульовою конотацією.

Можливі декілька випадків:

А) Принцип заміни одиницею відповідно роду та виду дозволяє передати зміст реалії одиницею з більш поширеним (дуже рідко – більш вузьким) значенням, підставляє родові поняття замість видового. По суті справи, замінюючи вид родом, більш часткове більш загальним, перекладач застосовує відомий у теорії перекладу прийом генералізації.

Б) Функціональний аналог – це «елемент остаточного вислову, який викликає східну реакцію у українського читача» [6, 106]. Цей шлях дозволяє замінити незнайоме, іншим нейтральним, не забарвленим у національні барви аналогом, лише б цей аналог дійсно зображав функціональну заміну реалії, яка перекладається. Часто функціональний аналог є зручним для передачі реалій-мір, зокрема, коли вони призначені для створення у читача якісних уявлень, а також він є зручним, якщо в житті народу – носіїв мови, на яку перекладається текст, є подібні за змістом реалії.

В) Опис, пояснення, тлумачення, як спосіб приблизного перекладу, застосовується у тих випадках, коли немає іншого шляху: поняття, яке не може бути передане транскрипцією, доводиться просто пояснювати.

С. Влахов і С. Флорин зазначають, що «приблизний переклад реалій, як підказує сама назва, не є адекватним, передає зміст відповідної одиниці не повністю, а що стосується національного і історичного колориту, то про нього читач може здогадуватися, якщо митець-перекладач зумів підказати це своїм вибором засобів вираження» [6, 108].

3) Контекстуальний переклад звично протиставляють «словниковому перекладу», зазначаючи, таким чином, відповідності, яке слово може мати в контексті на відміну від наданих у словнику. Відомий вчений Я. Рецкер говорить, що «цей засіб перекладу міститься в заміні словникової відповідності при перекладі контекстуальною, логічно зв'язаною з нею відповідністю» [20, 71].

Наприклад, в науковому тексті реалії частіше є термінами, отже і перекладаються відповідно термінами; в науково-популярному творі можна надати коментарі відповідно до пізнавального напрямку твору; у пригодницькому використовується транскрипція через елемент екзотики.

Особливу складність викликає, як правило, переклад історичних реалій. Слід пам'ятати про те, що про історичні реалії говорять зазвичай не як про специфічну групу лексики, а скоріше з урахуванням історичної віднесеності

реалій до тієї чи іншої епохи, не втрачаючи з уваги їх предметного змісту, яке пов'язує їх з відповідними рубриками предметної класифікації. Так що переклад історичних реалій - це по суті передача історичної забарвленості цих слів на додаток до їх матеріального змісту і інших видах конотацій.

Історичними можуть стати і стають багато реалій. Наприклад, історично забарвлені реалії часто зустрічаються серед військових реалій: слова, що позначають різноманітні військові об'єкти - або терміни. Історичні реалії перекладач може зустріти і у старих авторів (умовно кажучи, в архаїчних творах), і в творах сучасних письменників, але малюють далеке або близьке минуле, - архаїзованих. Відмінності між тими і іншими вимагають і різного підходу при перекладі реалій в них. А.В. Федоров дуже чітко визначив мету перекладу справді архаїчного твору: «ознайомити сучасного читача з літературною пам'яткою, яка в момент свого створення, тобто для читача своєї епохи, теж була сучасною» [27, 48], - мета, яка «передбачає використання в основному сучасної мови в перекладі, хоча б і з відбором словникових та граматичних елементів, які в певних випадках дозволяли б дотримати потрібну історичну перспективу» [27, 48].

Окремі труднощі виникають при перекладі власних назв. На перший погляд може здатися, що переклад власних назв не викликає особливих питань. Власні назви - завжди реалії. «У промові вони називають дійсно існуючий або вигаданий об'єкт думки, єдиний в своєму роді і неповторний» [20, 36]. У кожному такому імені зазвичай міститься інформація про локальну та національну приналежність позначуваного ним об'єкта. Труднощі перекладу значною мірою пов'язані з передачею національного характеру того чи іншого твору: чим яскравіше він відображає національний колорит, тим важче знайти перекладачеві відповідні, адекватні функціональні зображальні засоби.

Вирішальним при виборі між транскрипцією і перекладом реалії є та роль, яку вона грає в змісті, яскравість її колориту, тобто міра її

висвітлювання в контексті. На думку вчених, при транскрипції «звичайні і звичні в мові оригіналу слова і вислови в мові перекладу випадають із загального лексичного оточення, відрізняються своєю чужерідністю, внаслідок чого, привертають до себе посилену увагу» [20, 39], а це порушує рівновагу між змістом і формою, чим відрізняється адекватний переклад. При передачі реалій іншим шляхом утрачається характерне забарвлення мови, носіями якої вони є: зникає частина національного або історичного колориту.

Висновки до 1 розділу

Дослідженню реалій присвячено дуже багато праць відомих перекладознавців та вчених-лінгвістів, а саме - С. Флорина, С. Влахова, Л.Н. Соболева, Л.С. Бархударова, Р.П. Зорівчака, А.В. Суперанської, Я.І. Рецкера, А.В.Федорова, А.Д. Швейцера. Це свідчить про те, що ця тема є однією з найцікавіших та менш вивчених у всій історії перекладу. Вчені стверджують, що «реалії – це моно- і полілексемні одиниці, основне лексичне значення яких вміщує традиційно закріплений за ними комплекс етнокультурної інформації, чужої для об'єктивної дійсності мови-сприймача». Цим перекладознавчим терміном слід позначити не лише слова й словосполучення на рівні мовлення, а й фразеологізми, що за семантикою є історичні, побутові чи етнографічні реалії.

Роблячи висновки можна сказати, що багато вчених-лінгвістів мають свої версії щодо класифікації реалій, але найбільш повною є класифікація С. Влахова і С. Флорина, яка має такий вигляд: за предметною ознакою реалії бувають: географічні, етнографічні, суспільно-політичні; за місцевою ознакою реалії бувають: в площині однієї мови, або в площині пари мов (зовнішні та внутрішні реалії).

З проблемою перекладу реалій перекладач зустрічається дуже часто. Так як реалії позначають поняття, які відсутні в інших культурах, вони завжди становлять особливу складність в процесі перекладу. З іншого боку, ці складнощі забезпечують інтерес до даної проблеми. Що стосується засобів перекладу реалій, то С. Влахов і С. Флорин виділяють такі: транскрипція (транслітерація); переклад (заміни): 1. Неологізми (калька, півкалька, освоєння, семантичний неологізм), 2. Приблизний переклад (відповідність за родом та видом, функціональний аналог, опис, пояснення, тлумачення), 3. Контекстуальний переклад.

На нашу думку, використання того чи іншого засобу перекладу залежить від деяких факторів, а саме: а) від характеру тексту, б) від важливості реалії в контексті, в) від характеру реалії, г) від іноземної і перекладацької мов, г) від читача перекладу. Обрати потрібний засіб перекладу реалій можливо тільки після ретельного аналізу тексту.

РОЗДІЛ 2.

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕДАЧІ РЕАЛІЙ В УКРАЇНСЬКИХ ПЕРЕКЛАДАХ КАЗОК О.УАЙЛЬДА

2.1 Специфіка реалій в казках О.Уайльда

Переклад казки - особливо складна область перекладу, яка все ще не вивчена достатньою мірою. Безумовно, переклад повинен враховувати специфічні для кожної культури способи інтерпретації фактів, явищ і процесів, які знайшли місце в казці. У тексті перекладу усі компоненти повинні бути адекватно відображені, оскільки в них міститься інформація про характерні риси вихідної культури, тобто культури народу, якому належить оригінал. Крім того, переклад повинен враховувати особливості нового реципієнта, якому він адресований, що ставить питання про культурної адаптації тексту перекладу казки. Все це визначає значимість проблем, пов'язаних зі збереженням і передачею національно-культурної інформації, що міститься в казці. Національно-культурна інформація виражається як вербально (за допомогою мовних знаків), так і невербально. До невербальних способів вираження культурної інформації належать жести, міміка, поведінкові акти і тому подібне.

Знайомство з казками будь-якого народу дозволяє познайомитися з його культурою та побутом, дізнатися різні етапи його історії. У літературних англійських казках немає яскраво виражених мотивів. У сюжетах відсутні або ослаблені бажання героїв досягти небувалих успіхів, перемогти противника, заволодіти багатством, стати розумнішими. «Головна рушійна сила, що лежить в основі поведінки героїв казки - якісь зовнішні обставини, почуття совісті і обов'язку, а не їхні справжні особисті бажання і потреби» [17,94]. При цьому англійські казки особливо ексцентричні, на чому і ґрунтується комічний ефект казки. Часто ексцентрика будується на

поєднанні трохи безглузких і нереальних елементів, властивих англійській усній народній творчості. У казках яскраво і точно показані звичаї і побут старої Англії. Саме ж казковий простір зазвичай відмежований від дійсності, і тим незвичніше згадка і опис конкретного географічного місця.

Казки рясніють реаліями, які створюють ряд труднощів для перекладача. З одного боку, існує можливість не знайти необхідний фольклорний еквівалент в мові перекладу казки, і текст перекладу при цьому отримає книжково-літературний звучання. З іншого боку, щоб зберегти національну своєрідність оригіналу, перекладач повинен шукати виразні засоби в поезиці народної творчості своєї країни, які можуть внести елементи іншої національної атмосфери. Дані особливості і є причиною основних труднощів, що виникають при перекладі казок. Однією з таких труднощів є власні назви. Думки лінгвістів щодо того чи є власні назви реаліями розділилися. А.А. Реформатський включає власні назви в свою класифікацію реалій, тоді як Л.С. Бархударов виділяє власні назви як вид безеквівалентної лексики нарівні з реалією, розділяючи ці два поняття. С. Влахов і С. Флорін також називають власні назви видом безеквівалентної лексики, пояснюючи це «властивою більшістю з них [назв] зв'язку з певним народом, з національними традиціями і культурою» [6,117]. Вони також висловлюють цікаву позицію: допускають, що в певних випадках власна назва може функціонувати як реалія.

Власні назви в художньому тексті набувають змістотворчої функції, не властиву номінаціям офіційно-ділових текстів. Їх аналіз, виявлення будь-яких закономірностей, усвідомлення їх смислової цілеспрямованості – крок до розуміння естетичної функції художнього твору стає семантичним центром окремого контексту. Іменування є при цьому засобом художнього узагальнення. Елементи, що містяться в слові, крім його основної денотативної інформації, пов'язані з психологічними і соціальними факторами, що визначають процес людського спілкування, складають

прагматичний аспект лексичного значення слова, який є вторинним. «Основні складові семантичного аспекту: експресивно-емоційна оцінка та конотації культурно-історичного і індивідуально-психологічного планів» [26,103]. Зазвичай при передачі власних назв, в тому числі і казкових, використовують транскрипцію, коли мови мають різні системи писемності, наприклад, кирилиця і латиниця. Також в цьому випадку транскрибоване ім'я буде мати різне графічне написання на мовах, що мають один алфавіт, але різні фонетичні норми.

У казках зустрічається неперекладна або важко перекладна лексика, висхідна до реалій - міфоніми. До міфонімів відносяться власні імена вигаданих істот або героїв (Кощей Безсмертний, Баба-Яга, Царівна Несміяна, Морозко та ін.), назви предметів і об'єктів (килим-літак, чоботи-скоророди, скатертину-самобранка, хатинка на курячих ніжках і т. п.), міфотопоніми, тобто неіснуючі географічні об'єкти (Тридев'яте царство, Дрімучий ліс, Лукомор'я), міфозооніми - назви казкових тварин, птахів і комах (Жар-птиця, Жаба-мандрівниця, Змій-Горинич), а також міфофітоніми - назви казкових рослин і тому подібне. Незважаючи на те, що міфоніми з українських народних казок зрозумілі навіть дитині, у іноземців вони можуть викликати складності в сприйнятті і розумінні, а для перекладача - стати серйозним випробуванням, оскільки належать до української культури, її традицій і звичаїв і практично не мають аналогів в інших мовах. Подібні міфоніми можуть бути віднесені до реалій.

Однією з особливостей англійських казок з боку лінгвістичної складової є те, що в них практично відсутні традиційні зачини і кінцівки, лише іноді ми можемо зустріти подібні речення: «І з тих пір вони жили, не тужили і ніколи не пили з порожньою бутлі» [17,85]. Вони містять специфічні, тільки їм властиві риси, і володіють великою духовною і художньою цінністю. У середині англійських казок часто можна виявити народні прислів'я, приказки, пісні, заклинання, що дозволяє якнайкраще,

відчути атмосферу казкової Англії і при цьому краще зрозуміти їх національну культуру. Зазвичай в тексті англійської казки викладені конкретні факти, чітко позначена інформація. З цього можна зробити висновок, що казки англійських авторів не стільки чарівні і добрі, що приносять радість і легкість при прочитанні, скільки повчальні і виховні, в яких головний герой стикається з труднощами життя і не завжди з успіхом з ними справляється. Найчастіше у англійської казки сумний і сумний кінець. Якщо провести порівняння з казками інших народів світу, в англійських казках найменше згадується жадоба влади, успіху і багатства. Першорядне місце в них займає боротьба особистості як із зовнішніми факторами, так і з самим собою.

Складність перекладу текстів художніх творів пояснюється і надзвичайно високою смисловою "завантаженністю" кожного слова - перекладачеві доводиться не стільки відтворювати текст на іншій мові, скільки створювати його заново; і різним "баченням" світу - а отже, специфічними способами усвідомлення і відображення світу в різних мовах; і відмінністю культур, до яких належать мови перекладу і оригіналу. Буквальний дослівний переклад не тільки не здатний відобразити глибину літературного твору, він часто не передає і загального змісту тексту. У художньому перекладі текст дослівно може і не збігатися з оригіналом. Головне, щоб переклад означав для носіїв мови перекладу те ж саме, що означав оригінал висловлювання для носіїв своєї мови. «Перекладач як носій мови викладає, по суті, не вихідний текст оригіналу, а своє розуміння цього тексту» [28,83].

Важливо відмітити, що літературний переклад неможливий без всебічного осмислення оригіналу, і одного знання іноземної мови тут мало, потрібно мати особливу майстерність - вміння інтерпретувати гру слів, почуття мовної форми, здатність передати художній образ. Наприклад, щоб при перекладі з англійської мови на українську відтворити твір як художній,

важливо вільно володіти українською мовою, передаючи національний англійський колорит, крім того, перекладачам, як і письменникам, необхідний багатосторонній життєвий досвід і невпинно поповнювати запас вражень - без знання життя передати ідею, дух, життя твори не представляється можливим. При цьому одні перекладачі вважають важливим відповідність перекладу духу рідної мови і звичкам вітчизняного читача, інші наполягають, що важливіше привчити читача сприймати інше мислення, іншу культуру - і для цього йти навіть на насильство над рідною мовою. Виконання першої вимоги веде до вільного перекладу, виконання другого - до перекладу дослівного, буквального.

Головна мета будь-якого перекладу - досягнення адекватності. Основне завдання перекладача при досягненні адекватності - вміло зробити різні перекладацькі трансформації для того, щоб текст перекладу як можна більш точно передавав всю інформацію, укладену в тексті оригіналу при дотриманні відповідних норм мови. Тому буде доречним згадати про еквівалентний переклад, що відтворює зміст оригіналу на одному з рівнів еквівалентності. У сучасному перекладознавстві існують різні підходи до визначення рівнів еквівалентності. Однак найбільш поширеною на сьогоднішній день можна назвати теорію рівнів еквівалентності В.Н. Комісарова, згідно з якою в процесі перекладу встановлюються відносини еквівалентності між відповідними рівнями оригіналу і перекладу. В.Н. Комісаров виділив в плані змісту оригіналу і перекладу п'ять змістовних рівнів:

- 1) рівень мети комунікації;
- 2) рівень опису ситуації;
- 3) рівень висловлювання;
- 4) рівень повідомлення;
- 5) рівень мовних знаків [7, 8].

Деякі лінгвісти та перекладознавці виділяють два види еквівалентності при перекладі художнього тексту: функціональна еквівалентність, коли відтворюється лише функція оригіналу і функціонально-змістова еквівалентність, коли відтворюється і функція, і зміст [6, 83]. Еквівалентність перекладу може досягатися за рахунок використання в процесі перекладу граматичних трансформацій, лексико-семантичних перефразування і ситуативних перетворень.

Семантика художнього тексту при перекладі повинна бути збережена в єдності всіх її складових, взаємозв'язок і взаємодія яких обумовлені авторським задумом, що зобов'язує перекладача включити поняття про семантичну структуру тексту в сферу своєї професійної компетенції. Отримані еквіваленти оригіналу можна вважати перекладами у власному розумінні. Вони являють собою хороші або погані, більш-менш вдалі, але все ж - варіації на тему. Однак справжнє розуміння тексту може бути досягнуто через «сукупність переказів, які можуть доповнювати один одного, розкриваючи різні аспекти досліджуваного оригіналу» [12, 47].

З творчістю О. Уайльда в літературу стала повертатися романтика. Заговорили навіть про цілий новий художній напрямок, який було названо неоромантизмом. Уайльд був одним з перших, хто пішов в літературі по цьому шляху. Деякі вчені навіть стверджують, що він створив щось нове і небувале. До казок, об'єднаних в збірку "Щасливий принц і інші казки" (1888 рік) відносяться такі казки, як: "Щасливий принц", "Соловейко і троянда", "Себелюбний велетень", "Відданий друг" і "Чудова ракета". Казки "Юний король", "День народження Інфанти", "Рибак і його душа" і "Дитя-зірка" об'єднані під загальною назвою "Гранатовий будиночок" (1891). Казки Уайльда - то не наївні вигадки, а серйозні, місцями недитячі твори. Оскар Уайльд викриває жадібність і корисливість буржуазії, протиставляючи їм щирі почуття простих людей, які не затьмарені холодним розрахунком і становлять справжню красу людських відносин. Також в своєрідному стилі

казок Уайльда займає важливе місце прийом контрастного протиставлення. Іноді цей прийом переслідує чисто живописну задачу. Наприклад, для опису зовнішності Інфанти і Карлика, але в більшості випадків Уайльд користується ним для виявлення основного сюжетного задуму казки. Наприклад, чергування картин розкоші і убогості в казці «Молодий король». У чергуванні оповідань Ластівки про заморські чудеса з розповідями Щасливого принца про життя бідняків великого міста.

Своєрідність стилістики казок Уайльда проявляється в їх лексичі. Чудовий знавець мови, як і личить такому естету, як О. Уайльд, він був точний не тільки у виборі потрібного йому слова, але і в інтонаційній побудові фрази. Конструкція фрази проста і є одним з класичних зразків англійської прози. Але в той же час, письменник постійно ухиляється від лаконічності розповіді й насичує свої казки всілякої екзотикою типу «рожевих ібісів, які довгою фалангою стоять вздовж Нільського берега» [32, 75] або «чорного, як чорне дерево, царя місячних гір, що поклоняється великому шматку кришталю» [32, 90]. У казках "Юний король" і "Щасливий принц" письменник говорить про несправедливий устрій суспільства, в якому ті, хто працюють, терплять позбавлення і нужду, в той час як інші живуть без клопоту за рахунок їх праці. У казках "Себелюбний Велетень" і "Відданий друг" він показує, як егоїзм і жадібність цього світу вбивають навколо себе все живе; в "Чудовій ракеті" блискуче висміює порожнечу і чванливість своєю родовитістю знаті, а в казці "День народження інфанти" - та ж тема набуває вже трагічне звучання. У казці «Щасливий принц» живий принц не вміє плакати. Його Палац безтурботності міститься за високим парканом, який відділяє прекрасний сад від міста. І лише після смерті принц пізнає жаль і смуток людей і вчиться співчувати їм - сльози котяться з сапфірових очей його статуї, яка стоїть на високій колоні над містом. Автор прагнув викрити практичний підхід до краси - і іноді

суперечив сам собі: краса душі і серця принца реалізувалися саме в його бажанні бути корисним людям.

Оскар Уайльд у своїх творах, насамперед у казках, використав широкий спектр лексичних засобів. Проведений аналіз показав, що улюбленими лексичними засобами письменника є метафора, уособлення, епітет і алюзія. Письменник надавав величезного значення стилістичній досконалості власних творінь. У казці часто використовується уособлення, тобто привласнення властивостей живих істот неживим предметам.

Наприклад: «The trees forgot the blossom», «The only people who were pleased were the Snow and the Frost», «The Hail was dressed in grey and his breath was ice», «The Frost and the Snow danced» та «The Snow covered up the grass with the great white cloak and the Frost painted all the trees silver».

Мовні метафори вжиті в наступних реченнях: «The Giants heart melted when he looked out», «A strange awe fell on him and he knelt before the little child», «The children are the most beautiful flowers of all». Розглянемо таке речення: «For one of the palms of the child's hands were the prints of two nails, and the prints of two nails were on the little feet».

Розглянувши його, ми можемо відзначити алюзію на біблійний сюжет, а також у наступному реченні: «Today you shall come with me to my garden, which is Paradise». Ми також можемо простежити за взаємодією таких типів лексичних засобів, як уособлення і перебільшення в наступному реченні: «It bent its branches down as it could, but the boy was too tiny». У наступних реченнях представлені приклади гіперболи: «The little boy did not run for his eyes were so full of tears that he did not see the Giant coming», «It was the most beautiful garden they have ever seen».

Також автор використовує антитезу. Наприклад: «Spring-Autumn», «Little children-the Giant», «Little children-high walls», «The beautiful garden-dusty road, full of stones», «He became more beautiful to look at, he was white

and delicate as sawn ivory, and his curls were like the rings of the daffodil, for he grew proud, and cruel, and selfish».

Тепер розглянемо синтаксичні засоби, наприклад повтори і паралельні синтаксичні конструкції. Наприклад, така конструкція як «for ever and ever» в реченні: «My garden shall be the children's playground for ever and ever». Цікавим є засіб опущення сполучників, аби придати реченню певне смислове забарвлення: «How happy we are here. How happy we were there». У наступному реченні також використовуються повтори: «You let me play in your garden, today you shall come to my garden», «He saw a most wonderful sight. He saw through a little hole in the wall the children had crept in. He saw they were sitting in the branches of the trees. In every tree that he could see there was a little child...».

У казці «Себелюбний Велетень» крім лексичних і синтаксичних, присутні фонетичні засоби, наприклад алітерація, тобто повторення однакових або однорідних приголосних, які надають твору особливу звукову виразність. Приклади: «The birds sat on the trees and sang so sweetly that the children used to stop their games to listen to them», «He was wrapped in furs and he roared all day and blew the chimney-pots down and every three hours he rattled on the roof».

Своєрідність казок Уайльда досить яскраво відбивається в «ідіюстилістиці автора, авторському ідіюстилі» [21, 66]. В системі художньо-естетичних поглядів О. Уайльд вважав завдання мистецтва в створенні краси - знаменитий декоративний стиль, які відгороджують мистецтво від дійсності. «Важливою рисою уайльдовського естетизму з самого початку була сильна тяга до декоративного елемента мистецтва» [21,68]. Але тут ми повинні розрізняти два аспекти проблеми. З одного боку, О. Уайльд цікавився прикладним мистецтвом і естетикою побуту. Твори декоративного мистецтва складають постійний предмет детальних описів в художній творчості О. Уайльда. Адже не дарма він навіть свій роман «Портрет Доріана

Грея» одного разу назвав «есе про декоративному мистецтві» [29,16]. З іншого боку, - і це набагато важливіше - він розробляв особливий «декоративний» стиль оповіді. Обидва ці аспекти тісно взаємопов'язані, і відомий «декоративний» стиль складається так само з предметів зображення і способів опису.

Також слід розглянути стилістичні прийоми, використані в казці «Соловейко і Троянда». У цій казці, як і в попередній, Оскар Уайльд уміло застосовує уособлення: «The Nightingale looked out through the leaves, sat silent ... and thought about the mystery of love», «The red rose heard it, and it trembled all over with ecstasy, and opened its petals to the cold morning air». Наведемо ще кілька прикладів з використанням уособлення: «The tree shook its head», «The white moon heard it, She forgot the dawn and lingered on the sky», «Surely, love is a wonderful thing. Pearls and pomegranates can not buy it, nor is it set forth in the marketplace». Також автор уособлює природу, позначаючи явища природи словами з великої літери: «The Butterfly», «The Tree», «The Moon», «The Oak-tree», «The Rose», «The Nightingale»; також пори року: «the Summer», «the Winter», «the Autumn», «the Spring».

У цій казці автор активно використовує такий прийом як порівняння: «dark as a hyacinth-blossom», «red as a rose of the desire», «... more precious than emeralds and dearer than fine opals. Pearls and pomegranates can not buy it ... nor can it be weighed in the balance for gold», «passed through the grove like a shadow», «as white as a foam of the sea, and whiter than the snow upon the mountain», «yellow as the hair of mermaid who sits upon the amber throne, and yellower than the daffodil», «red as feet of the dove, and redder than the great fans of coral», «sweet as honey», «breath like a frankincense», «voice like water bubbling from the silver jar», «pale as the mist that hangs over the river, pale as the feet of the morning, and silver as the wings of the dawn», «His hair is dark as the hyacinth-blossom, and his lips are red as the rose of his desire», «passion has made his face like pale Ivory, and sorrow has set her seal upon his brow».

Виходячи з наведених вище прикладів, ми можемо сказати що порівняння є улюбленим прийомом автора в цій казці.

Крім лексичних засобів вираження, автор використовує синтаксичні засоби, такі як інверсія і паралельні конструкції. Наведемо приклад: «From her nest in the holm-oak tree the N heard him», «Yet for want of a red rose is my life made wretched», «Night after night have I sung after him, though I knew him not: night after night have I told his story to the stars and now I see him», «If I bring her a red rose she will dance with me till dawn. If I bring her a red rose, I shall hold her in my arms», «What I sing of he suffers; what is joy to me, to him is pain», «But with me she will not dance», «All night long you must sing to me», «Flame-coloured are his wings, and coloured like flame is his body», «All night long she sang. All night long she sang and the thorn went deeper and deeper», «Petal following petal, as song followed song», «Bitter, bitter was the pain, and wilder and wilder grew her song», «Except amongst the middle classes I have been told». Величезний інтерес представляють епітети, які використовуються автором: «gay dresses», «flame-coloured are his wings», «marvellous rose».

Підводячи підсумки можна сказати, що англійські казки продовжують епічну оповідальну лінію. У них сконцентровані всі значущі фольклорні та міфологічні казкові істоти. Жанрова своєрідність англійських народних казок зовні дуже нагадує різновиди українських, однак, внутрішні відмінності виявляються визначальними. У них все інше - простір і спосіб побудови, жанрове та сюжетне своєрідність, особливості героїв і персонажів. Тут виділяються казки про тварин, побутові та чарівні казки, які включають в себе легенди про відьом, велетнів, призраків. Саме тому ми можемо зустріти велику кількість реалій та безеквівалентої лексики в казках.

Одним із найскладніших видів перекладу є переклад казок. Багато труднощів пов'язано з передаванням реалій, таких як назви географічних місць, назви квітів або рослин, назви професій або статусу людей, а також вигадані імена людей або чудернацьких створінь. Для вирішення цих

проблем і збереження національної своєрідності оригіналу, перекладач повинен шукати виразні засоби в поетиці народної творчості своєї країни, які можуть внести елементи іншої національної атмосфери.

Не буде перебільшенням зауважити, що саме в казках проявляються повною мірою особливості художнього методу Уайльда, нестандартність мислення і любов до барвистим, багатим описам людей, подій або ландшафтів. Власне сама уайльдовського манера написання казок ускладнює роботу перекладача. Дослідники творчості неодноразово відзначали, що у всіх його казках присутні негласні посилення на інші тексти, що свідчить про інтертекстуальність. Таким чином, перекладачеві для створення якісного та адекватного перекладу необхідно бути ерудованим і знати основні казкові, міфологічні та біблійні сюжети.

2.2 Особливості перекладу реалій в казках О. Уайльда

У процесі перекладу художнього тексту необхідно приділяти особливу увагу національно-культурному компоненту, від якого залежить як «сенса фрагмента тексту, який перекладається» [19,38], так і всього тексту. Таким чином вимогою до перекладача є створення художнього тексту з урахуванням граматичних, стилістичних та інших особливостей тексту оригіналу. Саме тому перекладач вибирає один із запропонованих способів передачі реалій, керуючись характером художнього тексту в цілому, значимістю реалії в контексті, семантичним і лексичним складом реалії в системах мови оригіналу і мови перекладу, а також їх літературною і мовною традицією. Текст авторської казки постає як складний за своєю структурою жанр, що синтезує риси художнього та казкового текстів. Він повною мірою проявляє такі властивості художнього тексту, як «художня образність, єдність і нерозривність художньої форми і змісту, цілісність, художньо-образну мовну конкретизацію, стильова єдність і багатостильовість художнього мовлення, відображення елементів інших стилів» [14,19],

зокрема, розмовно-побутової мови, які виступають у художньому мовленні в естетичній функції, емоційність, експресивність, унікальність, при загальній домінанті художньо-естетичної функції.

Незважаючи на те, що багато специфічних реалій вже мають еквівалентні відповідники, «що встановилися в силу тотожності означуваного, а також в традиції мовних контактів» [4,22] культур вихідної мови і мови перекладу, число повних абсолютних еквівалентів в будь-якій парі мов порівняно мала. Головним чином в цю категорію потрапляють географічні назви, власні назви і деякі інтернаціонально відомі реалії матеріальної культури. Крім того, еквівалентні відповідності специфічних місцевих реалій дані як словникові статті та передбачають розгорнуту подачу.

Для чіткого вираження ідеї оригіналу часто доводиться відмовитися від дослівної передачі тексту. В разі необхідності перекладачеві дозволено змінювати порядок слів у реченнях, порушувати його конструкцію, вдаватися до заміни або опущення слів, не тільки може, а й повинен міняти місцями члени речення, створюючи більш відповідну для української мови конструкцію. Такі методи як транскрипція і транслітерація найчастіше застосовуються при перекладі ономастичних реалій, які неможливо передати на іншу мову ніяким іншим прийомом. Однак даний прийом має істотний недолік - поява в мові нових і незвичних слів, значення яких часто доводиться уточнювати. Описовий або роз'яснювальний переклад (заміна слова-реалії докладним пояснюванням його значення) є одним із часто використовуваних методів перекладу. Для перекладу безеквівалентного слова використовується опис, що розкриває значення безеквівалентного слова за допомогою розгорнутого словосполучення. Даний прийом перекладу повністю виключає нерозуміння реалії, яке може виникнути при транслітерації, транскрипції, кальці, але недоліком виступає той факт, що

реалія передається іншою мову, повністю втрачаючи свою національно-культурну забарвленість.

Велику кількість реалій в казках Оскара Уайльда становлять саме ономастичні реалії, а саме власні назви або назви географічних об'єктів (назви міст, провінцій, селищ та ін.), крім іншого велику частку становлять етнографічні (одяг, їжа та ін.) та суспільно-політичні реалії (титули, звернення та ін.). Також в творах автора можна знайти відносно невелику кількість реалій пов'язаних з духовною культурою та мистецтвом (назви музичних інструментів, танців тощо). Більш рідкісними є військові реалії (назви зброї або військових підрозділів).

Як вже було вказано раніше, найбільш поширеними реаліями в казках О.Уайльда є ономастичні реалії, які за перекладаються за допомогою транскрипції або транслітерації. В одній із найвідоміших казок автора «Щасливий Принц» зустрічається декілька реалій такого типу. Наприклад, коли Щасливий Принц розповідав Стрижу про своє людське життя, він згадував про «the Palace of Sans-Souci», що на українську перекладається за допомогою транскрипції як «палац Сан-Сусі». Або коли Стриж розповідав про чудеса, які очікують його в Єгипті, він згадує про «the God Memnon», тобто про «бога Мемнона», а в цьому випадку була використана транслітерація для перекладу. Багато власних назв зустрічається у казці «Рибак і його душа». Наприклад, коли Душа описує свої подорожі, вона розповідає про міфічних створінь «We saw the Gryphons guarding their gold», що на українську перекладається за допомогою транскрипції як «Ми бачили Грифонів, що стережуть золото», про древні народи, назви яких перекладаються способом транслітерації – «the Magadae» - «Магади», «the Laktroi» - «Лактрої», «the Aurantes» - «Ауранти», «the Krimnians» - «Крімнійці», «the Pygmies» - «Пігмеї», «the Agazonbae» - «Агазонби».

У казці «День народження Інфанти» особлива увага надається суспільно-політичним реаліям. Такі реалії здебільшого перекладаються за

допомогою функціонального аналогу й транскрипції або транслітерації. У цьому творі О.Уайльду самому довелося зіткнутися з перекладом реалій, бо дії цієї казки відбуваються у сонячній Іспанії. В самій назві твору міститься реалія: «The Birthday of the Infanta», яка перекладена на українську за допомогою транслітерації як «Інфанта». Для англійської мови це також реалія, як і для української, бо «Інфанта» – це титул принцес королівських домів Іспанії та Португалії. В тексті зустрічається багато подібних титулів і назв професій характерних, для Іспанії минулих століть. Наприклад, реалії в наступних реченнях перекладені за допомогою напівкальки і транслітерації/транскрипції: «Behind him stood his brother, *Don Pedro of Aragon*, whom he hated and his confessor, *the Grand Inquisitor of Granada*, sat by his side» - «Поруч стояв його брат, *Дон Педро Арагонський*, якого він ненавидів, і його сповідник, *Великий Інквізитор Гранади*»; «A procession of noble boys, fantastically dressed as *toreadors*, came out to meet her, and *the young Count of Tierra-Nueva*, uncovering his head with all the grace of *a born hidalgo and grandee of Spain*, led her solemnly...» - «Процесія хлопчиків із знатних дворянських родин, вдягнених у химерні костюми *тореадорів*, вийшла їй назустріч, і *юний граф Тьєрра-Нуева*, знявши капелюха з усією грацією *вродженого ідальго і гранда Іспанії*, урочисто повів її...». Варто відзначити, що в останньому реченні використано ще один спосіб перекладу, а саме описовий переклад, таким чином в англійській мові словосполучення «noble boys» перетворилося на речення «хлопчики із знатних дворянських родин» в українській мові. Також прикладами можуть слугувати переклад таких титулів: «the Duchess of Albuquerque» - «герцогиня Альбукерська», «the Archduchess of Bohemia» - «Ерцгерцогиня Богемська», «the Duke of Parma» - «герцог Пармський», «the Marquess de Las-Torres» - «маркіза де Лас-Торрес», «the Camerera-Mayor» - «Старша Камерера», «Monsieur de Lorraine» - «месьє де Лорен».

Досить часто в казках зустрічаються стійкі вирази або словосполучення, такі як фразеологізми та ідіоми. Вони допомагають збагатити та урізноманітнити будь-який твір. З іншого боку, перед перекладачем виникає проблема, як адекватно перекласти такі вирази. При дослівному перекладі за допомогою калькування втрачається оригінальне значення виразу або словосполучення. Наприклад, у казці «Щасливий Принц» матір скаржилася на свого сина в наступному реченні: «*”Why can’t you be like the Happy Prince?” asked a sensible mother of her little boy who was crying for the moon*» - «Ну чому ти не можеш бути таким, як Щасливий Принц? – дорікнула мати малому хлопцеві, що вередував, *аби йому дістали місяць з неба*». У цьому випадку перекладач зумів передати емоційне забарвлення виразу оригіналу мовою перекладу, знайшовши доречний функціональний аналог, який також містить алегорію з місяцем. Другий приклад вдалого перекладу сталих ідіом можна знайти в казці «День народження Інфанти». Автор, розповідаючи про реакцію квітів у саду на потворного Карлика, використав наступну ідіому: «*Even the red Geraniums, who did not usually give themselves airs, curled up in disgust when they saw him*» - «Навіть червоні Герані, *що зазвичай поводяться скромно*, брідливо стуляли свої пелюстки, побачивши карлика». Сам вираз to “give oneself airs” означає “вести себе зарозуміло чи зазнаватися”, тому можна сказати, що перекладач впорався зі своєю роботою, навіть не використовуючи заперечну частку “не” у тексті перекладу.

Досліджуючи одночасно текст оригіналу і текст перекладу можна побачити, що перекладачу довелося зіткнутися с таким явищем, як заміна роду іменника. Це пов’язано з реаліями нашої мови, які потрібно враховувати при перекладі. Наприклад, у казці «The Nightingale and the Rose» “the Nightingale” жіночого роду, тоді як в українській мові “Соловейко” чоловічого роду. У цій же казці ми можемо знайти ще один приклад заміни роду: “A little Green Lizard” в англійській мові чоловічого роду, а в

українській жіночого - “маленька Зелена Ящірка”. Хоча в українській мові і є слово “ящір”, воно позначає вже зовсім другу тварину, тому перекладач правильно зробив, змінивши рід іменника. В інших казках можна також знайти такі приклади: в англійській мові “the Snow” та “the Peacock” жіночого роду, “the Power” та “the Linnet” чоловічого роду, а при перекладі на українську все навпаки - “Сніг” та “Павич” чоловічого роду, а “Влада” та “Коноплянка” жіночого.

У казках часто описується життя і побут людей, тому нерідко там можна знайти етнографічні реалії. Спосіб перекладу таких реалій залежить від контексту, якщо це є можливим, то знайти відповідний еквівалент або функціональний аналог, який не змінить смисл висловлювання. Але це не завжди є можливим, тому переклад здійснюється шляхом транскрипції або транслітерації та за допомогою описового перекладу. Наприклад, переклад такого словосполучення «the Charity Children» на українську мову, за відсутності повного еквіваленту, виконаний за методом описового перекладу - «Діти з сирітського притулку». У казці «День народження Інфанти» можна знайти такий приклад: «hobby horses» перекладач переклав як «іграшкові коники» спираючись на контекст. Дія казки відбувається на святі з нагоди дня народження маленької принцеси, тому буде логічним припустити, що на свято прийшло багато дітлахів, які відповідно любляють гратися в іграшки. Отже, з увагою на контекст, можна зробити висновок, що такий переклад є більш правильним, аніж переклад виконаний за допомогою калькування.

На нашу думку, невдалим прикладом перекладу за допомогою калькування може слугувати таке словосполучення з казки «Відданий друг» в наступному реченні: «So I first sold the silver buttons off *my Sunday coat*, and then I sold my silver chain,...»

«То спершу я продав срібні гудзики з *недільної куртки*, потім – срібного ланцюжка,...».

Як вже було відмічено вираз «Sunday coat» перекладено калькуванням, але тоді стає не зовсім зрозуміло що таке «недільна куртка» і чому її надягають саме в неділю. А це пов'язано з традицією надягати свій найкращий одяг до церковної служби, яка проходить саме в неділю, ось звідти і пішов цей вираз. Нам здається, краще перекласти цей вираз, знайшовши відповідний еквівалент або аналог в українській мові. Наприклад, можливі такі варіанти перекладу «парадна куртка» або «моя найкраща куртка», які більш відповідають українським реаліям.

Гарним прикладом контекстуального перекладом слугує переклад такого речення: «I hope the town has made preparations» - «Сподіваюся, в цьому місті мені влаштують гідну зустріч». Як можна побачити перекладач уникнув дослівного перекладу, виконавши переклад виходячи з контексту, але йому вдалося зберегти емоцію тексту оригіналу. Можна навести ще один приклад: «After they had gone he felt lonely, and began to tire of *his lady-love*. “*She has no conversation*”, he said, ...» - «Наш Стрижик почувався зовсім самотнім, а *це шляхетне кохання* почало йому набридати. “*Вона така мовчазна*”, - думав він про Очертинку, ...». Насамперед, «*lady-love*» перекладається як «кохана або дама серця», але перекладач використав більш загальне значення як «кохання». Наступне речення було перекладне за допомогою граматичної трансформації, бо іменник в оригінальному реченні перейшов в розряд прикметників в реченні перекладу.

Отже, можна помітити, що найбільшу частку в казках О.Уайльда становлять власні назви і назви географічних об'єктів, які перекладаються переважно за допомогою транслітерації чи транскрипції. Крім іншого велику частку становлять етнографічні (одяг, їжа та ін.) та суспільно-політичні реалії (титули, звернення та ін.), які перекладаються також за допомогою транслітерації/транскрипції або описового перекладу. Також в творах зустрічаються фразеологізми та ідіоми, і перекладач вдало підбирає еквіваленти або функціональні аналоги в українській мові, не втрачаючи

смысл виразу в тексті оригіналу. Звісно ж, що найбільш важливим в перекладі авторської казки стають проблеми відтворення авторського стилю, з одного боку, і збереження структури казкового тексту, з іншого. Перекладацькі технології, що застосовуються при перекладі авторських казок О. Уайльда, як видається, повинні орієнтуватися на все ті особливості тексту, які проявляються в його складному синтезуючому характері, що відбиває риси художнього та казкового світосприймання. Разом з тим переклад не може не відображати і у перекладача в концептуалізації моделі перекладу, що виходить із формально-змістовного підходу, підходу з позиції динамічної, комунікативної еквівалентності, концепції адекватного перекладу.

Висновки до 2 розділу

Переклад художніх творів, а саме казок, залишається одним із найважчих видів перекладу. Перекладачу необхідно не просто передати смисл твору, а занурити читача в іншу культуру за допомогою засобів мови перекладу. У тексті перекладу всі компоненти повинні бути адекватно відображені, оскільки в них міститься інформація про характерні риси вихідної культури, тобто культури народу, якому належить оригінал.

Велику кількість реалій можна знайти саме в казках, вони і створюють ряд труднощів для перекладача. З одного боку, існує можливість не знайти необхідний фольклорний еквівалент на мові перекладу казки, і текст перекладу при цьому отримує книжково-літературний звучання. З іншого боку, щоб зберегти національну своєрідність оригіналу, перекладач повинен шукати виразні засоби в поезиці народної творчості своєї країни, які можуть внести елементи іншої національної атмосфери. Дані особливості і є причиною основних труднощів, що виникають при перекладі казок. До таких труднощів належать власні назви. Хоча думки лінгвістів розділилися з приводу того, чи входять власні назви до класифікації реалії або ж це вид безеквівалентної лексики.

О. Уайльд увійшов в історію світового мистецтва як майстер парадоксу і представник англійської школи естетизму. Казки О. Уайльда в багатьох аспектах є вельми своєрідне явище. Дослідники одноставно відзначають жанрово-стильову еkleктику його казкових творів. Сюжетна і стилістична «схожість» казок О. Уайльда кидається в очі. Однак критики справедливо відзначають, що, незважаючи на схожість з різноманітними попередниками, казки Уайльда мають своєю індивідуальністю.

У казках Оскара Уайльда можна зустріти майже усі типи реалій, так як він не обмежувався лише одним місцем дії або одним часовим проміжком. Велику кількість реалій в казках Оскара Уайльда становлять саме

ономастичні реалії, а саме власні назви або назви географічних об'єктів (назви міст, провінцій, селищ та ін.), крім іншого велику частку становлять етнографічні (одяг, їжа та ін.) та суспільно-політичні реалії (титули, звернення та ін.). Також в творах автора можна знайти відносно невелику кількість реалій пов'язаних з духовною культурою та мистецтвом (назви музичних інструментів, танців тощо). Більш рідкісними є військові реалії (назви зброї або військових підрозділів).

ВИСНОВКИ

Художні твори зазвичай насичені специфічними лексичними одиницями, які використовуються для передачі культурних та національних особливостей. Такі предмети матеріальної культури називаються реаліями, і вони не піддаються чіткій класифікації.

На основі аналізу теоретичної бази проблеми дослідження визначаємо, що найважливіші відмінності різних варіантів однієї мови містяться не в самій мові, а беруть свій початок в історичній та етнокультурній різниці між носіями тих чи інших її варіантів – різних народів. На основі цього виникає багато труднощів з перекладом таких стилістично забарвлених слів. Найбільшої підтримки отримала класифікація реалій С.Влахова та С.Флорина за місцевою та предметною ознакою. Що стосується засобів перекладу реалій, то С. Влахов і С. Флорин виділяють такі: транскрипція (транслітерація); переклад (заміни): 1. Неологізми (калька, півкалька, освоєння, семантичний неологізм), 2. Приблизний переклад (відповідність за родом та видом, функціональний аналог, опис, пояснення, тлумачення), 3. Контекстуальний переклад.

Головна мета будь-якого перекладу - досягнення адекватності. Основне завдання перекладача при досягненні адекватності - вміло зробити різні перекладацькі трансформації для того, щоб текст перекладу як можна більш точно передавав всю інформацію, укладену в тексті оригіналу при дотриманні відповідних норм мови.

Такі методи як транскрипція і транслітерація найчастіше застосовуються при перекладі ономастичних реалій, які неможливо передати на іншу мову ніяким іншим прийомом. Однак даний прийом має істотний недолік - поява в мові нових і незвичних слів, значення яких часто доводиться уточнювати. Описовий або роз'яснювальний переклад (заміна слова-реалії докладним пояснюванням його значення) є одним із часто

використовуваних методів перекладу. Для перекладу безеквівалентного слова використовується опис, що розкриває значення безеквівалентного слова за допомогою розгорнутого словосполучення. Даний прийом перекладу повністю виключає нерозуміння реалії, яке може виникнути при транслітерації, транскрипції, кальці, але недоліком виступає той факт, що реалія передається іншою мовою, повністю втрачаючи свою національно-культурну забарвленість.

Основними типами реалій у творах О.Уайльда є власні назви і назви географічних об'єктів, тобто ономастичні реалії. Так як в казках здебільшого описується життя і побут людей або тварин, то наступну велику групу становлять етнографічні реалії. Особливу групу становлять реалії пов'язані з музикою і мистецтвом, бо майже в кожній казці присутні герої, які грають на сопілках, цитрах або арфах.

Проаналізувавши переклади казок О.Уайльда українською мовою, можна визначити, що найбільш продуктивними прийомами перекладу географічних реалій та власних назв є транслітерація або транскрипція, переклад етнографічних реалій здійснювався за допомогою напівкальки та транслітерації, або описового перекладу. Найбільш вдалим способом перекладу назв різних рослин, квітів та дерев є пошук відповідного еквівалента в українській мові. Буквальний дослівний переклад не тільки не здатний відобразити глибину літературного твору, він часто не передає і загального змісту тексту. У художньому перекладі текст дослівно може і не збігатися з оригіналом. Головне, щоб переклад означав для носіїв мови перекладу те ж саме, що означало оригінал висловлювання для носіїв своєї мови.

Підсумовуючи вищесказане, можна прийти до висновку, що літературний переклад неможливий без всебічного осмислення оригіналу, і одного знання іноземної мови тут мало, потрібно особливу майстерність - вміння інтерпретувати гру слів, почуття мовної форми, здатність передати

художній образ. Щоб при перекладі з англійської мови на українську відтворити твір як художній, важливо вільно володіти українською мовою, передаючи національний англійський колорит, крім того, перекладачам, як і письменникам, необхідний багатосторонній життєвий досвід і невпинно поповнювати запас вражень - без знання життя передати ідею, дух, життя твори не представляється можливим. При цьому одні перекладачі вважають важливим відповідність перекладу духу рідної мови і звичкам вітчизняного читача, інші наполягають, що важливіше привчити читача сприймати інше мислення, іншу культуру - і для цього йти навіть на насильство над рідною мовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод/ Л.С. Бархударов. – М.: Международные отношения, 1975. – 305 с.
2. Берков В.П. Вопросы двуязычной лексикографии / В.П. Берков. – Л.: ЛГУ, 1973. – 201 с.
3. Верещагин Е.М. Лингвострановедческая теория слова / Е.М. Верещагин, В.Г. Костомаров. – М.: Русский язык, 1980. – 320 с.
4. Вернигорова В.А. Перевод реалий как объекта межкультурной коммуникации / В.А. Вернигорова // Молодой ученый. – 2010. – №3. – С. 184–186.
5. Виноградов В.В. Лексические вопросы перевода художественной прозы/ В.В. Виноградов. – М.: Высшая школа, 1978. – 174 с.
6. Влахов С.И. Непереводимое в переводе/ С.И. Влахов, С.П. Флорин. – М.: Международные отношения, 1980. – 454 с.
7. Гак В.Г. Языковые преобразования / В.Г. Гак. – М., 1998. – 768 с.
8. Гарбовский Н.К. Теория перевода / Н.К. Гарбовский. – М.: Издательство Московского ун-та, 2007. – 456 с.
9. Ермолович Д.И. Имена собственные на стыке языков и культур / Д.И. Ермолович. – М.: Р. Валент, 2001. – 200 с.
10. Ермолович Д.И. Основания переводоведческой ономастики / Д.И. Ермолович. – М.: УРСС, 2005. – 48 с.
11. Зорівчак Р.П. Реалія і переклад / Р.П. Зорівчак. – Львів: Вид-во при Львів. ун-ті, 1989. – 216 с.
12. Зорівчак Р.П. Реалія в художньому мовленні; перекладознавчий аспект / Р.П. Зорівчак. – Львів: Вища школа, 1994. – 206 с.
13. Кабакчи В.В. Практика англоязычной межкультурной коммуникации / В.В. Кабакчи. – СПб.: Союз, 2001. – 475 с.

14. Казакова Т.А. Практические основы перевода / Т.А. Казакова. – СПб.: Союз, 2002. – 319 с.
15. Карпенко Ю.А. Специфика имени собственного в языке и речи / Ю.А. Карпенко. – Одесса: Астропринт, 2008. – 201 с.
16. Коломейцева Е.М. Лексические проблемы перевода с английского языка на русский / Е.М. Коломейцева, М.Н. Макеева. – Тамбов: ТГТУ, 2004. – 317 с.
17. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В.Н. Комиссаров. – М.: Высшая школа, 1990. – 312 с.
18. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад) / І.В. Корунець. – Вінниця: Нова книга, 2003. – 448 с.
19. Крупнов В.Н. В творческой лаборатории переводчика / В.Н. Крупнов. – М.: Международные отношения, 1976 – 189 с.
20. Кундзіч О.Л. Творчі проблеми перекладу / О.Л. Кундзіч. – Київ: Дніпро, 1973. – 204 с.
21. Латышев Л.К. Технология перевода / Л.К. Латышев. – М.: НВИ-Тезаурус, 2000. – 287 с.
22. Литвин Ф.А. Многозначность слова в языке и речи / Ф.А. Литвин. – М.: Высшая школа, 1984. – 202 с.
23. Любимов Н.М. Перевод – искусство / Н.М. Любимов. – М.: Издатель, 1977. – 80 с.
24. Манакин В.Н. Сопоставительная лексикология / В.Н. Манакин. – К.: Знання, 2004. – 327 с.
25. Марчук Ю.Н. Методы моделирования перевода / Ю.Н. Марчук. – М.: Наука, 1985. – 202 с.
26. Микулина Л.Т. Заметки о калькировании с русского языка на английский / Л.Т. Миколина / Тетради переводчика. – М.: Международные отношения, 1978. – С. 59–64.

27. Миньяр-Белоручев Р.К. Теория и методы перевода / Р.К. Миньяр-Белоручев. – М.: Московский лицей, 1996. – 208 с.
28. Мурзаев Э.М. Очерки топонимики / Э.М. Мурзаев. – М.: Мысль, 1974. – 382 с.
29. Нелюбин Л.Л. Наука о переводе / Л.Л. Нелюбин, Г.Т. Хухни. – М.: Флинта, 2008. – 416 с.
30. Паршин А.Н. Теория и практика перевода / А.Н. Паршин. – М.: Русский язык, 2000. – 161 с.
31. Ревзин И.И. Основы общего и машинного перевода / И.И. Ревзин, В.Ю. Розенцвейг. – М.: Прогресс, 1964. – 284 с.
32. Реформатский А.А. Введение в языковедение / А.А. Реформатский / Ред. В.А. Виноградов. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 536 с.
33. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика / Я.И. Рецкер. – М.: Межд.отношения, 1974. – 216 с.
34. Россельс В.М. Эстафета слова. Искусство художественного перевода / В.М. Россельс. – М.: Знание, 1972. – 32 с.
35. Соболев Л.Н. О переводе образа образом / Л.Н. Соболев. – М.: Советский писатель, 1955. – 290 с.
36. Солодуб Ю.П. Теория и практика художественного перевода: Учеб. пособие для студ. лингв. фак. высш. учеб. заведений/ Ю.П. Солодуб, Ф.Б. Альбрехт, А.Ю. Кузнецов. – М.: Академия, 2005. – 304 с.
37. Суперанская А.В. Принципы передачи безэквивалентной лексики / А.В. Суперанская. – М.: Высшая школа, 1978. – 476 с.
38. Суперанская А.В. Что такое топонимика? / А.В. Суперанская. – М.: Наука, 1985. – 176 с.
39. Супрун А.Е. Экзотическая лексика / А.Е. Супрун. – М.: ФН, 1958. – 231 с.
40. Томахин Г.Д. Реалии в языке и культуре / Г.Д. Томахин. – М.: ИЯШ, 1997. – 306 с.

41. Тюленев С.В. Теория перевода: Учебное пособие / С.В. Тюленев. – М.: Гардарики, 2004. – 336 с.
42. Федоров А.В. Основы общей теории перевода / А.В. Федоров. – М.: Высшая школа, 1983. – 303с.
43. Чернов Г.В. Теория и практика синхронного перевода / Г.В. Чернов. – М.: Международные отношения, 1978 – 208 с.
44. Швейцер А.Д. Перевод и лингвистика / А.Д. Швейцер. – М.: Воениздат, 1973. – 261 с.
45. Швейцер А.Д. Теория перевода: статус, проблемы, аспекты / А.Д. Швейцер. – М.: Наука, 1988. – 215 с.
46. Якобсон Р. Избранные работы / Р. Якобсон / Под ред.. В.А. Звегинцева. – М.: Прогресс, 1985. – 458 с.
47. Oscar Wilde. The Canterville Ghost / Oscar Wilde /пер. з англ. Д.О. Радієнко. – Харків: Фоліо, 2018. – 255 с.
48. Тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]/Режим доступу: <http://www.slovnyk.net/>
49. Словник української мови [Електронний ресурс]/Режим доступу: <http://sum.in.ua/>
50. Cambridge Dictionary [Електронний ресурс]/Режим доступу: <http://dictionary.cambridge.org/>